

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző:

P. E. [Válovri Edgár]

Cím:

Budapest varázshegye

Forrás:

Ünnevjárás

9p

(Hely)

1943. IX. 25

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Osztályozás

Tárgy

F 12. 21

Hely

Gellérthegy

"1943"

Személy

Budapest varázshegye

Ósi idők óta izgatja az emberek képzeletét az a hatalmas, kösziklás, belsejében hévizeket rejtő varázshegy, amelyet a természet erei a főváros szívében a magasba emeltek: a Gellérthegy.

Csodás legendák, hátborzongató boszorkányhistóriák, káprázatos elgondolások középpontja évszázadok óta a magyar varázshegy.

Már az Árpádok korában, a nevét adó Szent Gellértnek vértanú halálával kapcsolatban a miszticizmus romantikája kezdte körülengeni e hegyet. Lábánál egyházak épültek, amelyek alapzataiból maradtak csak némi rommaradványok. A török befészkelődéséig a hegy talpában szent áhíttal mutogattak egy szikladarabot, amelyről emberi erő nem tudta eltüntetni a vértanú mártírvérének nyomát. Ma már tudjuk, hogy vastartalmú és ezért barnás szikladarab volt. A régiek nem voltak ilyen tudálékosak, őket hitük boldogította.

Egy 1656-i nagyváradi nyomtatvány már meggyőzően hirdeti, hogy boszorkányok találkoztak a Gellérthegy. Egy jó évszázadig minden szombat este egyaránt gyanússá

vált Pest-Budán minden szép és vénasszony, mert a néphit szerint a kísértetek órájában seprünyeelen, bakkecskéken repültek a hegy emberkerülte félelmes tetejére, hogy ott torzonborz ördögfiak társaságában megüljék a hagyományos bujálkodásokba fulladó boszorkányszombatokat, amelyeknek nemcsak igen épületes leírásait, hanem hajmeresztő rajzait is ránk hagyták a régiek. A szegedi boszorkányperben 1728-ban a kárpádon részletesen beszámoltak ezekről — és az emberek mindent elhittek és tűzbevetették a szerencsétleneket.

Minden kor egy-egy új mozzanattal gazdagította a varázshegy romantikáját.

Amikor 1541-ben török kézre került Budavár, a kontyos atyafiak nemcsak a hegy hőforrásait, hanem romantikáját is a maguk szakállára gyümölcsöztették.

Szent Gellér alakja átváltozott török szentté. Így lett belőle: Gázi-Gürz-Eliászbaba. A nem létező halott sírja fölé még türkét is emeltek. Ennek falára írta fel 1663-ban a vi-

lágjáró török utazó: Evlia Cselebi ezt a verset:

Allah útján hitharcos volt mindenkor

Gürz-Eliász,

*Az ő közbenjárására hegyen nekünk
segítőnk Khiziz Eliász.*

E rejtélyes felirat szereplőit ma is homály fedi, de a varázshegy déli oldalán minden tavasszal csodás virágdíszbe öltözik néhány török cserje, a gellérthegy-i török basakertek utolsó maradványai ezek.

A török világ elmúltával a tabáni rácság kezére került a varázshegy összes földi és képzeleti kincseivel. A hegyoldalon fecskéfészkekhez hasonlóan a magasba kúszó, szőlőkertek körülvetve házacskákba beköltözött a XVIII. század budai romantikája. Kívánatos csirkék tanója lett a hegy tabánja. Megfordult itt még a hírhedt Casanova is, de varázslatai itt csődöt mondtak.

Aztán lassan elmúlt ez is. A hegytetőre csillagvizsgáló intézet került. Onnan kémlelték az ég titkait a tudósok. A csillagvizsgáló leégett. Talán a boszorkányok gyújtották fel, mert nem akartak égi vetélytársakat.

A szabadságharc bukása után Kaszselik János, a régi Pest építőmestere oda építette a hegytetőre, a magyar

főváros sakkbantartására, a Citadellát. A varázshegy szelleme milliókat varázsolta az építőmester zsebébe.

A varázshegy lábánál született Semmelweis, az anyák megmentője és itt élte végnapjait Virág Benedek, a „szent öreg”.

Napjainkban lángra lobbant a gellérthegy-i kioszk, amely most tűnt el végleg. Ez volt a varázshegy utolsó tűzijátéka. A főváros az első világháború után a varázshegy déli oldalát rendbehozta, majd csodaszép kilátású utakat épített a sziklák között. Most a Rudas-fürdőt is szerencsés bontással és hozzátoldással megszépítette és nemrég díszes foglalatba helyezték a hévizek forrásait is. Villák épülnek a hegyoldalban, de már hiába keresik a Tabánt. Egy szép napon sikló visz majd fel a varázshegyre és a régi vár köveiből épült pazar üdülőhely várja majd ott a világ minden tájáról a turistákat...

P. E.